

Zeldzame vogels in Nederland in 1980

Rare and scarce birds in the Netherlands in 1980

KEES (C. J. G.) SCHARRINGA & EDUARD R. OSIECK*

Dit is het vijfde jaarverslag van de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA). Het geeft een overzicht van waarnemingen uit 1980 en van nagekomen waarnemingen uit eerdere jaren van zeldzame soorten die door de commissie behandeld zijn. Bovendien zijn waarnemingen opgenomen van een achttal soorten die niet meer worden behandeld (cf. Scharringa & Osieck 1980).

In het verslagjaar 1980 werden door de CDNA c. 220 gevallen behandeld waarvan 63% werd aanvaard (1977-79 resp. 64, 72 en 58%). Vrijwel alle niet-aanvaarde gevallen waren naar de mening van de commissie onvoldoende beschreven om voldoende zekerheid te krijgen omtrent de determinatie. Het niet-aanvaard zijn van een waarneming moet niet worden opgevat als twijfel aan de determinatie maar als onvoldoende overtuigingskracht van de beschrijving (zie verder Oreel & Osieck 1977).

Op 1 juni 1981 was de CDNA als volgt samengesteld: J. F. de Miranda (voorzitter), E. J. van IJzendoorn (secretaris), C. J. G. Scharringa (archivaris), A. B. van den Berg, H. F. van der Lee, E. R. Osieck en J. W. de Roever. Voor SOVON/COV woonde A. J. van Dijk de vergaderingen bij (cf. *Limosa* 54: 17).

Dit verslag bevat alle waarnemingen die vóór 1 juni 1981 bij ons zijn binnengekomen en behandeld zijn. Men wordt verzocht waarnemingen uit 1981 vóór 1 maart 1982 aan ons in te zenden. Kaarten voor het inzenden van waarnemingen aan de CDNA kunnen besteld worden door overmaking van f 2,50 per 25 stuks (inclusief f 1,40 porto) op postgirorekening 1 927 605 ten name van E. R. Osieck te Amsterdam. Het inzendadres voor ingevulde kaarten is: Trompenburg 15, 1852 CB Heiloo.

Aanvaarde waarnemingen Accepted records

De doelstelling en werkwijze van de commissie zijn uiteengezet in Oreel & Osieck (1977); aanvullingen en wijzigingen hierop zijn gegeven in het jaarverslag 1978 (*Limosa* 53: 27-33). Bij de lijst van aanvaarde waarnemingen kan de volgende toelichting worden gegeven.

a) Van de aanvaarde gevallen zijn de volgende gegevens opgenomen: (1) datum, data of periode; (2) plaats, bij voorkeur een gemeente of een andere bekende topografische aanduiding; (3) provincie (zie afkortingen); (4) aantal exemplaren indien meer dan één, alsmede geslacht en leeftijd indien bekend; (5) een vogel die gevangen en geringd is, is aangeduid als „ringvangst”; een vogel die dood gevonden is, is aangeduid als „vondst”; een zingende vogel is aangeduid met een „z”; (6) namen van de waarnemers: eerst de naam van de inzender (of de ontdekker indien bekend), daarna de namen van ten hoogste twee medewaarnemers in alfabetische volgorde. Indien slechts één waarnemer vermeld is (zonder de toevoeging „e.a.”) betreft het een onbevestigde waarneming (éénmanswaarneming; alleen van toepassing bij dwaalgasten). Van waarnemingen die ontleend zijn aan de literatuur is alleen de bron vermeld. Bij broedgevallen zijn meestal alleen plaats, aantal en waarnemers vermeld.

(b) Voor de wetenschappelijke naamgeving en volgorde van de soorten is Voous (*Limosa* 53: 91-104) aangehouden.

(c) De getallen achter de soortnaam geven het aantal exemplaren aan van de aanvaarde gevallen in de jaren 1900-68, 1969-79 en 1980. Voor een nadere toelichting zij verwezen naar Scharringa & Osieck (1979).

(d) Soorten waarvan de waarnemingen niet door de commissie zijn behandeld (zie ook inleiding) zijn voorzien van een sterretje (*).

(e) De volgende afkortingen zijn gebruikt:

CNV	Club van Nederlandse Vogelkundigen
Vrs	Vogelringstation
ad	adult
juv	jeugdkleed <i>juvenile</i>
onv	onvolwassen <i>immature</i>
z	zingend <i>singing</i>

provincies *provinces*:

D	Drenthe
F	Friesland
Gld	Gelderland
Gr	Groningen
L	Limburg
NB	Noord-Brabant
NH	Noord-Holland
O	Overijssel
U	Utrecht
ZH	Zuid-Holland
ZIJP	Zuidelijke IJsselmeerpolders
Zld	Zeeland

tijdschriften *journals*:

DB	<i>Dutch Birding</i>
----	----------------------

* namens de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna

G Le Gerfaut/De Giervalk
 Lim Limosa
 Van Vanellus
 Vj Het Vogeljaar
 W De Wielewaal

IJsdruiker *Gavia immer* (51,40,6)

11-14 januari IJmuiden NH één, op de 13e twee (P. Zwitsers, E. van 't Hart, F. Voorn). 13 januari Castricum NH twee (H. Schekkerman). 5-8 maart IJmuiden NH (C. Braat, P. Bison, DB 2: 36). 10 november Oostvoorne ZH (P. de Knijff, E. van der Burg).

In de jaren 1960-80 zijn ten minste 66 IJsdruikers in ons land aangetroffen, dat wil zeggen gemiddeld drie per jaar. De laatste jaren ligt het aantal waarnemingen duidelijk wat hoger. Het voorkomen is vrijwel beperkt tot november-februari met een piek in de periode half december-half januari (figuur 1).

Geelsnaveldruiker *Gavia adamsii* (7,14,1)

28 januari Kortenhoef NH (R. van Poelgeest). 24 februari-4 april Nederhorst den Berg NH (DB 2: 1-2, 3: 6-8). 23 juli-24 september Kortenhoef NH (DB 3: 6-8).

Drie waarnemingen die vrijwel zeker betrekking hebben op dezelfde vogel. Een dergelijk binnenlands geval was niet bekend.

Ralreiger *Ardeola ralloides* (16,10,1)

11-12 juli Stevensweert L (Vj 28: 333, 334). 1977 28 mei Terschelling F (T. van der Meulen) (niet 1978 zoals vermeld in Lim 53: 28).

Sinds 1960 zijn er 14 Ralreigers in ons land waargenomen. De waarnemingen zijn als volgt over de maanden verdeeld: mei 3, juni 3, juli 5, augustus 2 en september 1.

Koereiger *Bubulcus ibis* (3,29,2)

28 april-augustus Markenbinnen NH (J. J. Soeteman, H. van Bergen, E. J. van IJzendoorn). 27 juli-9 augustus Zuid-Beijerland ZH (H. F. van der Lee, L. Preesman, G. van Bergeijk).

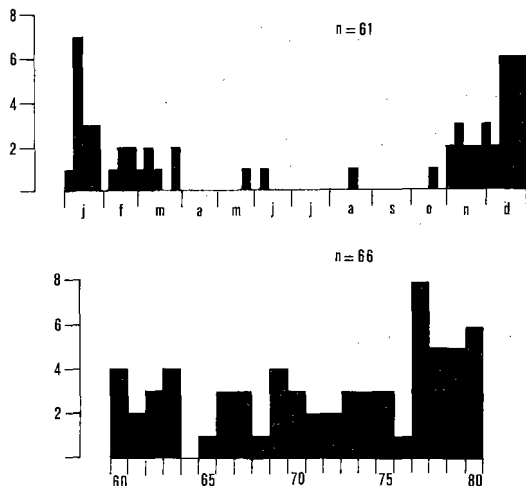
***Kleine Zilverreiger** *Egretta garzetta* (33,72,5)

7-8 maart Oostvaardersplassen ZIJP (F. Ellenbroek, M. van Lokven). 10 mei-9 juli Oostvoorne ZH (DB 2: 73). 13-14 juni Castricum NH (DB 2: 73). 24 juni Riland-Bath Zld (J. van Impe). 26 juni-3 augustus Moerdijk NB (H. F. van der Lee, DB 2: 73).

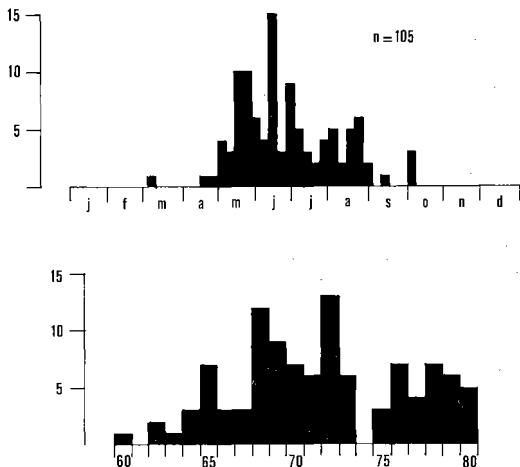
In de periode 1960-80 is er aanvankelijk sprake van een toename. De laatste jaren varieert het aantal van vier tot zeven per jaar. In Groot-Brittannië was het aantal waarnemingen in de jaren 1975-80 de helft van dat in de voorafgaande periode van zes jaar (resp. 54 en 107; Brit. Birds 74: 458). Het voorkomen beperkt zich vrijwel geheel tot mei-augustus met ruim 40% van de vogels in de periode half mei-half juni (figuur 2).

Grote Zilverreiger *Egretta alba* (26,21,7)

18 februari-3 november Oostvaardersplassen ZIJP twee, op 24 augustus drie, op 23 september en 11 oktober vier (R. van Poelgeest, DB 2: 74, Vj 28: 333 en 29:

Figuur 1. Seizoenpatroon (boven) en voorkomen (onder) van IJsdruiker, 1960-80. Seasonal pattern (upper) and annual pattern (lower) of Great Northern Diver *Gavia immer* in the Netherlands, 1960-80.

Figuur 2. Seizoenpatroon (boven) en voorkomen (onder) van Kleine Zilverreiger, 1960-80. Seasonal pattern (upper) and annual pattern (lower) of Little Egret *Egretta garzetta* in the Netherlands, 1960-80.

54). 13 mei Naardermeer NH (W. J. R. de Wijs, H. T. van der Pol). 19 augustus Gameren Gld (J. van der Star). 30 september Geldermalsen Gld (T. Kompier). 1-28 oktober Herwijnen Gld (D. Hak, B. Roodhuizen, C. Vos). 2 september, 12 oktober Workum F (T. Haitjema). 15 oktober Oosterhesselen D (B. Oving). 1979 18 oktober Kooihuizen F (Y. Roukema).

De waarnemingen bij Gameren, Geldermalsen en Herwijnen hebben waarschijnlijk betrekking op dezelfde vogel.

Sinds 1976 wordt deze soort jaarlijks met meerdere exemplaren waargenomen. Of de soort na 1978 nog in de Oostvaardersplassen heeft gebroed is onduidelijk. De waarnemingen in ons land staan niet op zichzelf want ook elders worden Grote Zilverreigers de laatste jaren meer waargenomen: onder andere in België. En-

geland, Denemarken (1980: vijf waarnemingen, eerste jaar met meer dan één waarneming) en Finland (1980: drie) (*Brit. Birds* 73: 574).

Dwerggans *Anser erythropus* (41+,39,3)

2-eind februari Bijland Gld ad (A. Vink, J. F. N. & L. M. J. van den Bergh, W. H. A. Hekking). 10-17 februari Havelte D ad (A. J. van Dijk, H. D. Heinemeyer). 24-25 december Borssele Zld (DB 2: 152).

***Sneeuwgans** *Anser caerulescens* (87,122,48)

20 januari Deventer O (Vj 28: 276). 26-27 januari Numansdorp ZH twee (H. F. van der Lee). Eind januari Haren Gr vijf → W (J. P. Bakker). 7 februari Rijn bij Ingen Gld twee → W (N. van der Oosterkamp). 10 februari Zuidelijk Flevoland ZIJP (DB 1: 126). 10 februari-8 maart Scheelhoek ZH blauwe fase (A. van der Linden, P. L. Meininger, DB 1: 126). 18-26 april Andijk NH 18 waarvan één blauwe fase en vier onv (A. L. Rebergen, J. W. de Roever, DB 2: 52) (zie foto's). 29 april Castricum NH zeven waaronder één blauwe fase en één onv (H. Schekkerman). 4 mei Bourtange Gr → N (H. Dulfer). 7 mei Breskens Zld → O (Vj 29: 108). 9 juni Texel NH vier waaronder één blauwe fase (DB 2: 75). 23 augustus Oostvaardersplassen ZIJP (Vj 29: 108). 3 december Oudega F (DB 2: 153). 7 december Kollumerland F (Vj 29: 108). 30 december Lekum F (DB 2: 153). December Lauwerszeegebied (DB 2: 153).

1979 6 oktober Oudega F (DB 1: 126). Correctie jaarverslag 1979 (*Lim* 53: 20): 28 exemplaren in 1979 moet zijn 38.

Eén van de Sneeuwganzen uit de groep te Andijk droeg een blauwe kleurring en een aluminium ring. Het bleek dat deze vogel in 1977 als jong was geringd in La Pérouse Bay (Manitoba), Canada aan de westzijde van de Hudson Bay. De vogel behoorde tot de ondersoort *caerulescens* en tot de populatie die voornamelijk overwintert langs de Golf van Mexico in Louisiana en Texas. Dit is het eerste bewijs van het voorkomen van een wilde Sneeuwgans in Europa (Blankert 1980a).

***Rotgans** *Branta bernicla hrota* (47,141,6)

19 januari Terschelling ad (L. M. J. van den Bergh, B. S. Ebbing, G. Müskens). 17 februari Texel NH (*Pieper* 19: 86). 23 februari Goes Zld twee ad (J. van Impe). 24 februari Wilhelminadorp (DB 2: 38). 20 december Scharendijke Zld (DB 2: 153). 26 december-11 januari 1981 Goedereede ZH (J. Everaers, DB 2: 153).

1979 16 januari Kijkduin ZH zes ad + drie juv (N. D. van Swelm, F. Hess; *Lim* 54: 56).

Na het ongewone aantal in de winter 1978/79 nu maar enkele waarnemingen. De tweede regel van de tekst onder deze soort in het vorige jaarverslag (*Limosa* 54: 20-21) moet als volgt luiden: „Lambeck (1981) vermoedt dat toen honderden „Witbuikrotganzen” ons land hebben bezocht”.

***Roodhalsgans** *Branta ruficollis* (81,95,14)

5-12 januari Zuidelijk Flevoland ZIJP (P. de Knijff, E. van der Burg), 13 januari-februari Oostelijk Flevoland (DB 1: 127). 12 januari Sliedrecht ZH (Vj 28: 108), c.

20 januari Molenaarsgraaf ZH (DB 1: 127). 12 januari Stellendam ZH (Vj 28: 108). 16 januari Brederwiede O (L. M. J. van den Bergh, D. Visser). 20 januari-13 april Den Bommel ZH (P. de Knijff, H. F. van der Lee e.a.), 9 februari twee alhier (T. Lutz). 27 januari-9 februari Spijkenisse ZH (DB 1: 127). 4 februari Oudega F (Vj 29: 54). 9 februari Bingerden Gld (W. H. A. Hekking, F. J. de Vries). 10 februari Duiven Gld (L. M. J. van den Bergh, W. H. A. Hekking). 16-17 februari Rijnstrangen Gld (L. M. J. van den Bergh, A. Vink, D. Visser). Eerste helft februari Schiermonnikoog vier (DB 2: 38), 16 maart één alhier (Vj 28: 276). 5 november-december Anjum F twee (P. H. C. Lina, DB 2: 153). November-december Goeree ZH / Schouwen Zld (DB 2: 153).

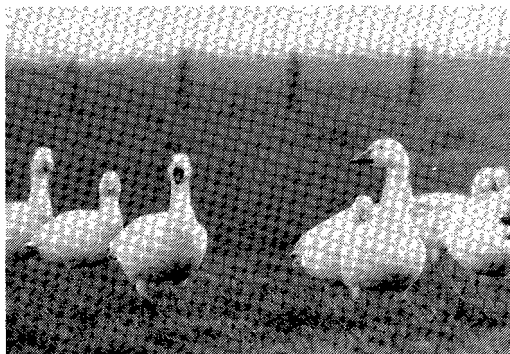
Na het record aantal in 1979 nu weer een behoorlijk aantal waarnemingen. Het is de vraag in hoeverre de waarnemingen van verschillende plaatsen dezelfde vogels betreffen.

***Roodhalsgans × Brandgans** *Branta leucopsis* (0,2,3)

December 1979-21 januari Numansdorp ZH (H. F. van der Lee, DB 2: 38). 25 januari-16 februari Kievitslanden ZIJP (DB 2: 53). 8 november Anjum F (DB 2: 125).

1979 27 oktober Anjum F (*Watervogels* 5: 38).

De waarnemingen in de Kievitslanden en bij Anjum (1979) zijn uitvoerig beschreven door Mauer (1980) en Jukema *et al.* (1980). Een eerdere waarneming werd in de winter 1975/76 gedaan (van der Lee & Ouweel 1976). Het ligt voor de hand te veronderstellen dat in ieder geval de waarnemingen uit 1979-80 dezelfde vo-

Sneeuwganzen (boven) en Sneeuwgans blauwe fase (onder), Andijk, april 1980 (A. L. Rebergen). *Snow Geese* *Anser caerulescens*.

gel betreffen. In Zweden werden ook dergelijke bastaarden waargenomen: in 1978 op Gotland (DB 2: 54) en op 18 oktober 1979 (!) op Öland (*Vår Fågelvärld* 40: 59). Gezien het voorkomen van Roodhalsganzen in groepen Brandganzen is het best mogelijk dat ze meegaan naar de broedgebieden en bastaarderen.

Amerikaanse Smient *Anas americana* (0,5,1)
19 januari Brouwersdam ZH ♂ (P. de Knijff, E. van der Burg).
1977 7 mei Lauwersmeer Gr ♂ (E. J. Boekema).

Opnieuw een waarneming uit het Deltagebied. Er zijn thans zes gevallen bekend, waarvan drie uit 1977.

***Witooegeend** *Aythya nyroca* (?, ?, 24)
In totaal zijn er 15 waarnemingen gemeld die betrekking hebben op minstens 24 exemplaren verspreid over het jaar, voornamelijk Zuidelijk Flevoland en Grote Rivieren.
1979 19 februari Den Haag ZH ♂ (N. D. van Swelm). 18 oktober-21 november Zoetermeer ZH (P. A. van Wely). 22 oktober Nieuwkoop ZH (W. Klein). 31 oktober Deventer O, 21 november twee alhier (Vj 28: 53).

Witbandzeearend *Haliaeetus leucoryphus* (0,1,0)
1979 14-19 januari Almere ZIIP (DB 1: 10-15), eerder aanvaard (*Lim* 54: 21), nu ingetrokken na revisie.

De waarneming van een exemplaar op 12 oktober 1976 te Barneveld wordt thans beschouwd als waarschijnlijk betrekking hebbend op een uit gevangenschap afkomstige vogel (cf. *Limosa* 54: 21). De commissie heeft het voornemen om soorten waarover twi-fel bestaat of ze op eigen kracht ons land hebben bereikt, in een aparte lijst op te nemen. Soorten op deze lijst zullen niet tot de Lijst van Nederlandse vogelsoorten worden gerekend. De Witbandzeearend zou op een dergelijke lijst thuishoren.

Slangenarend *Circaetus gallicus* (3,9,1)
14 juni Camperduin NH (J. W. de Roever, P. Zwitser, DB 2: 56-57).

Bastaardarend *Aquila clanga* (?, 3,0)
1979 19 oktober Wageningen Gld onv (F. Post).

De eerste waarneming sinds 1976. In de 70-er jaren zijn er drie Bastaardarenden gemeld, in de 60-er jaren nog acht (zeven waarnemingen en één vondst).

Steenarend *Aquila chrysaetos* (20,10,1)
10 november Venhuizen NH onv (A. L. Rebergen, B. de Ruiter). 10-24 november Lelystad ZIIP onv (G. Jansen, Vj 29: 108, DB 2: 129).

Twee waarnemingen die vrijwel zeker op dezelfde vogel betrekking hebben. Sinds 1960 zijn er nu 18 Steenarenden in ons land vastgesteld. Naast jaren met twee en drie waarnemingen zijn er negen jaren zonder waarnemingen.

Dwergarend *Hieraaetus pennatus* (0,2,0)
1979 11 november Kerkrade L (F. J. Schepers).

Er was slechts één geval bekend: 20-23 oktober 1974.

***Roodpootvalk** *Falco vespertinus* (79,168,18)
13 mei Schiermonnikoog F ♀ (Vj 28: 276), Texel NH ♂ (C. J. W. Bruin), Schoorl NH ♂ (M. Platteeuw). 15 mei Ankeveense Plassen NH ♀ (P. J. Rozemeijer, A. Willemse), Oost-Flevoland ZIIP twee ♀♀ (Vj 28: 276), Echt L twee ♂♂ (Vj 28: 276). 18 mei Zwanewater NH ♀ (N. C. van Dorssen, N. Dijkstra). 24 mei Zandvoort NH ♂ (B. Hoogendoorn, C. van Deursen). 26 mei-6 juni Cartierheide NB ♀ (DB 2: 75). 1 juni Hapert NB ringvangst ♀ (B. van Dooren). 6 september Schiermonnikoog F ad ♀ (R. Sullock Enzlin, J. Niesen, A. & D. van der Spoel). 15 september Dwingeloo D twee juv (A. J. van Dijk). 25 september Hargen aan Zee NH twee juv (DB 2: 116). 5 oktober Budel NB (DB 2: 153). 23 november Wieringermeer NH (H. J. Bakkenes, N. Dijkstra).
1979 1 juni Schiphol NH vondst ♂ (Vj 28: 276).

Een normaal aantal voor de laatste jaren. De ringvangst te Hapert betreft vermoedelijk dezelfde vogel als die op de Cartierheide.

Sinds 1971 worden jaarlijks Roodpootvalken gemeld, de laatste jaren zo'n 10-20 per jaar. Uitgesproken topjaren waren 1968 en 1973 met 46 vogels in elk van deze jaren (figuur 3). In Noord-Europa vonden irrupties van deze Oosteuropese broedvogel plaats in 1968, 1975 en 1979 (Waldenström *et al.* 1981), waarvan dus alleen de eerste ook in ons land merkbaar was. De irrupties van 1975 en 1979, die plaats vonden van half augustus tot half september, vielen samen met een sterke zuidoostelijke stroming boven Oost-Europa (Waldenström *et al.* 1981).

In Nederland wordt ongeveer een derde van de vogels in het voorjaar gezien en twee derde in de nazomer en herfst. De meeste waarnemingen vallen in de periodes begin mei-begin juni en half augustus-half september (figuur 3). Vogels worden tot in december gesignaleerd maar men kan zich afvragen of deze gevallen allemaal wel even betrouwbaar zijn.

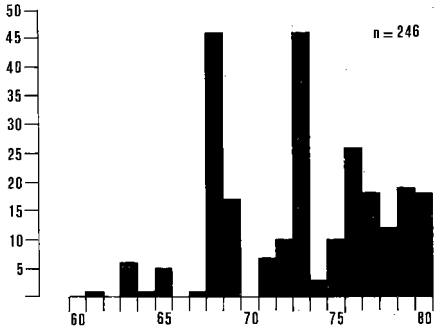
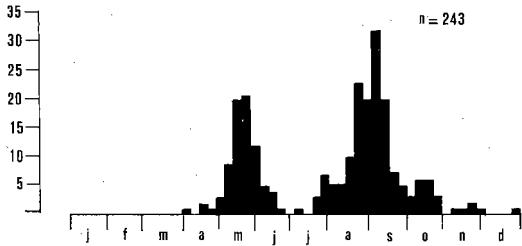
Klein Waterhoen *Porzana parva* (?, ?, 1)
17 mei-eind juni Knardijk ZIIP roepend (L. Hassing, A. M. E. Conings; DB 2: 75).

Het eerste geval van een roepende vogel buiten de Grote Rivieren sinds 1973. Revisie van alle gevallen is wenselijk (cf. Oreel 1979).

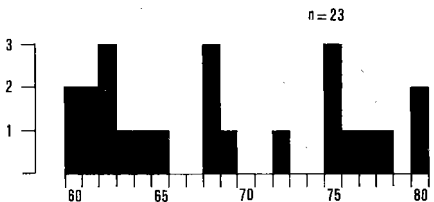
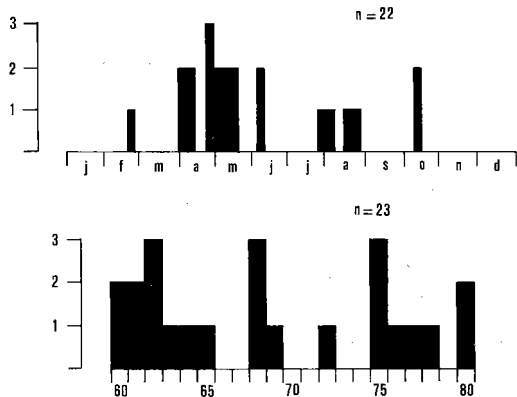
Grote Trap *Otis tarda* (veel, 183, 2)
21-27 januari Zeeland NB ♂ (J. W. de Roever, DB 1: 129). 1 mei Vledder D (A. J. van Dijk).
1978 11 november Roden D (J. Niezen, P. Venema, K. Borrius).

Griël *Burhinus oedicanus* (veel, 9, 2)
15 mei Bloemendaal NH (E. J. M. Veling, W. E. M. van der Schot). 16 augustus Terschelling F (M. van der Valk, W. Hagemeyer).

De hier vermelde augustus-waarneming is de eerste waarneming in het najaar sinds 1968. In de jaren 1960-80 zijn 23 Grielen in ons land vastgesteld, het merendeel in april en mei (figuur 4).

Figuur 3. Seizoenpatroon (boven) en voorkomen (onder) van Roodpootvalk, 1960-80. *Seasonal pattern (upper) and annual pattern (lower) of Red-footed Falcon Falco vespertinus in the Netherlands, 1960-80.*

Figuur 4. Seizoenpatroon (boven) en voorkomen (onder) van Griel, 1960-80. *Seasonal pattern (upper) and annual pattern (lower) of Stone Curlew Burhinus oedinenus in the Netherlands, 1960-80.*

Bairds Strandloper *Calidris bairdii* (0,2,1)
21-28 september Maasvlakte ZH (DB 3: 48-50).

Er waren slechts twee waarnemingen bekend: 28 juli 1973 en 22 januari 1977.

Poelsnip *Gallinago media* (veel,?,1)
12 januari Opheusden Gld (R. G. Bijlsma).

Dit is de tweede waarneming die is aanvaard, sinds (vanaf 1977) de waarnemingen van deze soort worden beoordeeld. (Zie voor herkenning en voorkomen in Nederland Blankert 1980b.)

Poelruiter *Tringa stagnatilis* (19,31,3)

11 mei Oostvaardersplassen ZIJP (A. L. Rebergen, B. de Ruiter). 12 augustus Bergen op Zoom NB (P. L. Meininger). 3 september Zwijndrecht ZH (W. L. Punt).

Kleine Geelpootruiter *Tringa flavipes* (3,2,1)
29 april Dreumel Gld (A. Vink).

Er waren vijf gevallen bekend; de laatste uit 1972 toen Kleine Geelpootruiters werden waargenomen op 19 augustus en 23 september.

Kleinste Jager *Stercorarius longicaudus* (77,39,2)

24-28 augustus Hilvarenbeek NB onv (F. Neijts, R. Bouma; DB 2: 119). 7 september Amsterdamse Waterleiding-duinen NH vondst onv (J. Walters, C. S. Roselaar).

1976 12 september Almerehaven ZIJP onv (J. Rahder, P. Bauwens). [3 oktober Camperduin NH onv (J. W. de Roever, P. Zwitser, C. S. Roselaar).]

1978 1 september Camperduin NH onv (C. J. Camp-huysen). 4 september Camperduin NH onv (N. Dijkstra). 24 september Texel NH onv (F. J. Maas e.a.). 29 september Camperduin NH onv (N. Dijkstra, M. Platteeuw).

Van de 17 waarnemingen van onvolwassen Kleinste Jagers die sinds 1976 werden gemeld, zijn er zes aanvaard (de waarneming van 3 oktober 1976 was al eerder gepubliceerd). De beoordeling is geschied aan de hand van kenmerken die zijn gegeven door Van IJzendoorn & De Heer (1981) en Mather (1981).

Kleine Burgemeester *Larus glaucoides* (16,14,1)
20 april Lauwersoog Gr onv (J. Jukema).

Uit de jaren 1976-80 zijn er thans twee aanvaarde tegen tien niet-aanvaarde waarnemingen. Sinds 1960 zijn er 21 Kleine Burgemeesters in ons land gemeld, het merendeel is afkomstig uit de maanden oktober-maart. Een aantal gevallen heeft mogelijk betrekking op leucistische of albinistische meeuwen.

Witwangstern *Chlidonias hybridus* (196,38,6)

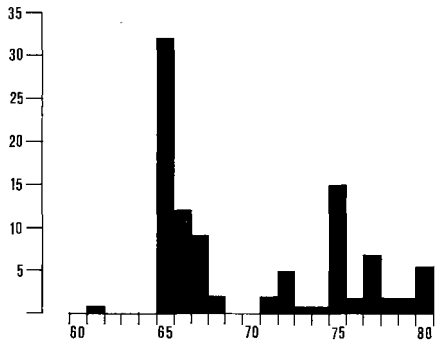
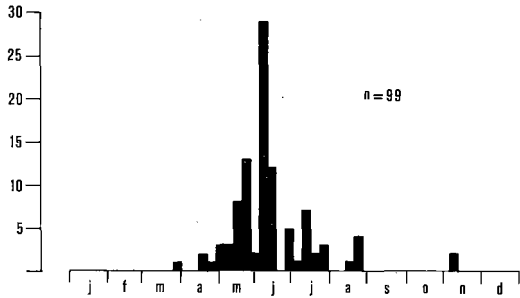
10 juni Opheusden Gld twee (R. G. Bijlsma). 17-23 juni Stevensweert L twee (DB 2: 75, Vj 28: 334). 26 juli Camperduin NH twee (H. Schekkerman, M. Ditmarsch).

Het aantal Witwangsterns wisselt sterk van jaar tot jaar; topjaren waren 1965 en '75. In 1965 waren er ten minste zeven broedgevallen in de Bijlmermeer. Bijna tweederde van de vogels werd gezien in de periode half mei-half juni (figuur 5).

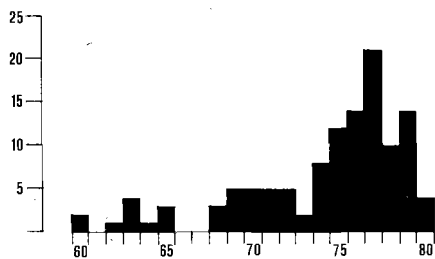
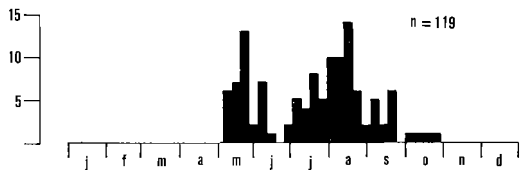
Witvleugelstern *Chlidonias leucopterus* (38,102,4)

17 mei Knardijk ZIJP (L. Hassing, A. M. E. Conings, B. Heerink). 17 mei Eemmeer ZIJP (A. Vink, W. H. A. Hekking). 28 mei Opheusden Gld (R. G. Bijlsma). 27 juli Lelystad ZIJP ad (C. J. G. Scharringa, E. R. Osieck).

1979 14 mei Leek D (J. H. de Waard). 25 juli Gaasterland F ad (F. Schepers).

Figuur 5. Seizoenpatroon (boven) en voorkomen (onder) van Witwangstern, 1960-80. *Seasonal pattern (upper) and annual pattern (lower) of Whiskered Tern Chlidonias hybridus in the Netherlands, 1960-80.*

Figuur 6. Seizoenpatroon (boven) en voorkomen (onder) van Witvleugelstern, 1960-80. *Seasonal pattern (upper) and annual pattern (lower) of White-winged Tern Chlidonias leucopterus in the Netherlands, 1960-80.*

Vergeleken met voorgaande jaren beduidend minder waarnemingen, met name in het najaar. Sinds 1960 zijn 119 Witvleugelsterns in ons land vastgesteld, waarvan meer dan de helft in de jaren 1975-79 (figuur 6).

Zwarte Zeekoet *Cepphus grylle* (13,15,2)

15 augustus IJmuiden NH (J. Freijer, J. van Herwijnen). 24 december Schiermonnikoog F vondst (J. W. Grotenhuis).

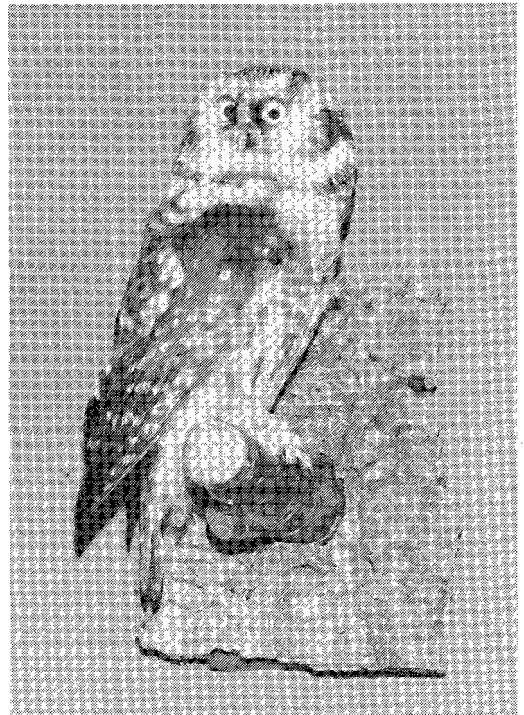
Sneeuwuil *Nyctea scandiaca* (14,0,1)

26 december-10 januari 1981 Friesland eerstejaars ♀ (Van 34: 22-23, Vj 29: 84-85, DB 2: 142-143). 1937-38 winter Franeker F vondst ad ♂ (Van 34: 50).

De eerste waarneming sinds 1965, toen evenals in 1963 drie waarnemingen bekend werden.

Ruigpootuil *Aegolius funereus* (0,12,1)

17 december Lelystad vondst (via E. R. Osieck) (zie foto).

Ruigpootuil, vondst, Lelystad, 17 december 1980 (Eduard Osieck). *Tengmalm's Owl Aegolius funereus.*

Dit is de derde vondst van deze soort in ons land. De eerste vondst betrof een niet volgroeid exemplaar dat in 1971 bij Gasselte (D) werd gevonden; in deze omgeving werd in 1974 het eerste broedgeval van deze soort in ons land vastgesteld. De tweede vondst betrof een vogel die in mei 1975 op Lüneburger Heide (BRD) als nestjong was geringed en in oktober 1975 bij Delfzijl (Gr) werd gevonden. De vondst in Lelystad is het eerste geval in het lage deel van Midden- en West-Nederland, ver van het biotoop van deze soort. Het is opmerkelijk dat in Groot-Brittannië na bijna 20 jaar zonder gevallen, in 1980 er twee werden vastgesteld: beide op de Orkney eilanden in oktober (*Brit. Birds* 74: 479). Behalve door de karakteristieke roep is de aanwezigheid van dit uiltje eigenlijk alleen door vondsten vast te stellen.

Kuifkoekoek *Clamator glandarius* (4,3,1)
3 oktober Giessenburg ZH onv (G. den Uil).

De eerste waarneming sinds 1976. In dat jaar werd de soort eveneens bij Giessenburg waargenomen. Er zijn thans acht gevallen (waaronder twee vondsten) die als volgt over de maanden zijn verdeeld: april 1, mei 1, augustus 1, oktober 3 en november 1.

Vale Gierzwaluw *Apus pallidus* (0,1,0)
1979 8 juli Rilland-Bath Zld, niet augustus zoals eerder vermeld (*Lim* 54: 23).

Bijeneter *Merops apiaster* (35,28,1)
12 juni Delft ZH (A. J. A. van Schie).

Scharreelaar *Coracias garrulus* (29,22,1)
13 juni Wassenaar ZH (R. Kampf).

Grote Pieper *Anthus novaeseelandiae* (?,106,13)
1 september Smilde D (A. J. van Dijk). 3 september Zoetermeer ZH (P. A. van Wely). 8 september Vlieland F (R. G. Bijlsma, J. Bekhuis). 15 september Dwingeloo D (A. J. van Dijk). 21 september Terschelling F twee (C. J. G. Scharringa). 28 september Dwingeloo D (A. J. van Dijk). 29 september Zuidwolde D twee (W. D. Brouwer). 4 oktober Wassenaar ZH (A. Remeeus). 26 oktober Wassenaar ZH (A. Remeeus). 9 november Honselersdijk Zld (A. J. A. van Schie). 16 november Texel NH (F. J. Maas).
1979 1 september Assen D (E. Roemers).

Roodkeelpieper *Anthus cervinus* (12,14,2)
12-13 mei Spaubeek L (E. Alers, M. Frederiks). 16 mei Eemshaven Gr (G. J. Gerritsen, H. J. van Vilteren).

Noordse Nachtegaal *Luscinia luscinia* (1,7,2)
18 mei Oosterbierum F ringvangst (J. Jukema; *DB* 2: 77). 18-28 mei Tubbergen Gld z (J. W. de Roever, W. E. M. van der Schot).

Blauwborst *Luscinia svecica svecica* (?,?,1)
22 mei Volendam NH vondst ♂ (H. F. Arentsen).

***Cettis Zanger** *Cettia cetti* (1,158,8)
15 april Sas van Gent Zld z, op 17 mei twee z (*Vj* 28: 334). 16 april Reeuwijk ZH z (*Vj* 28: 334). 28 april Carnisse Grienden ZH twee z (*Vj* 28: 334). 1 juni Leekstermeer D z (D. van der Spoel). 28 juli Oostvaardersdijk ZIJP z (*Vj* 29: 108, 166). 22 september IJsselmonde ZH z (*DB* 2: 120).

Waterrietzanger *Acrocephalus paludicola* (?,60,1)
20 september Maasvlakte ZH (*DB* 2: 117, 120).
1979 27 oktober Linschoten U (R. Kuil).

Orpheusspotvogel *Hippolais polyglotta* (0,3,1)
19 juni Amsterdam NH vondst (E. van Gool).
1960 12-14 augustus Wierden O z (*Lim* 35: 73), eerder aanvaard, nu ingetrokken na revisie.
1968 9 juni Gorssel Gld z (*Lim* 43: 55), eerder aanvaard, nu ingetrokken na revisie.

De beslissingen om de waarnemingen uit 1960 en 1968 in te trekken zijn genomen naar aanleiding van een revisie van beide gevallen (Osieck 1981).

De vondst uit 1980 betreft een raamslachtoffer dat werd gevonden in de omgeving van het Beatrixpark in Amsterdam-Zuid. De opgezette vogel werd ter determinatie getoond op het Zoologisch Museum te Amsterdam.

Sperwergrasmus *Sylvia nisoria* (20,78,7)
27 augustus Texel NH onv (L. J. Dijkse). 27 augustus Callantsoog NH onv (C. J. G. Scharringa). 1 september Texel NH onv (A. J. & S. M. Dijkse). 21 september Den Haag ZH ringvangst onv (N. D. van Swelm) (zie foto). 23 september Terschelling F onv (C. J. G. Scharringa). 24 september Terschelling F ringvangst onv (J. Jukema, C. J. G. Scharringa). 29 september Vlieland F ringvangst onv (K. Terpstra).

Een gewoon aantal in de „goede” tijd. De laatste zin van de tekst onder deze soort in het vorige overzicht (*Lim* 54: 26) dient gecorrigeerd te worden in „De meeste waarnemingen en vangsten vallen in augustus/ september met een duidelijk hoogtepunt eind augustus/begin september.”

Noordse Boszanger *Phylloscopus borealis* (2,3,1)
10 oktober Schiermonnikoog F ringvangst (*Lim* 54: 100-101).

De tweede ringvangst en het zesde geval van deze soort in ons land.

Pallas' Boszanger *Phylloscopus proregulus* (2,7,3)
26 oktober Kornwerderzand F twee ringvangsten (U. Rijpma, J. Jukema, J. T. Hendriksma). 28 oktober Tzummarum F ringvangst (U. Rijpma, J. Jukema).

Uit de jaren 1963-76 waren negen gevallen bekend, waarvan vijf eveneens uit oktober. Er moet sprake zijn geweest van een influx in Noord-Europa: Letland drie vangsten (vijf in voorafgaande 14 jaar), Denemarken minstens acht en Groot-Brittannië 20 (op één na beste jaar) (*Brit. Birds* 73: 577, 74: 262, 486).

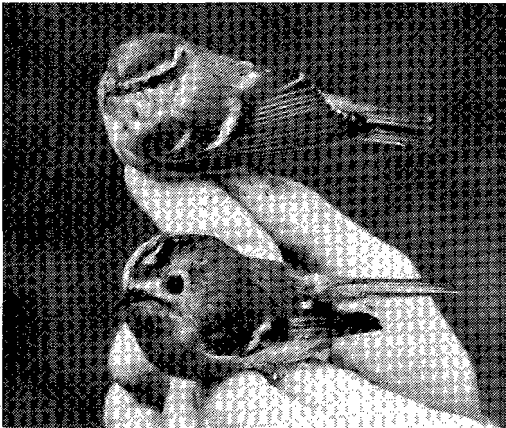

Sperwergrasmus, Den Haag, 21 september 1980 (Norman van Swelm). Barred Warbler *Sylvia nisoria*.

Bladkoninkje *Phylloscopus inornatus* (65,46,19)

24 september Terschelling F ringvangst (J. Jukema, C. J. G. Scharringa). 25 september Texel NH (A. J. Dijk- sen). 30 september Terschelling F (F. Zwart). 3 oktober Terschelling F (C. J. G. Scharringa). 3 oktober Schiermonnikoog F twee ringvangsten (A. J. van Loon, C. Schouten). 3 oktober Vlieland F ringvangst (K. Terpstra). 4 oktober Scheveningen ZH (A. Reme- eus, F. Jansen, J. Bosland). 4-5 oktober Terschel- ling F (C. J. G. Scharringa). 5 oktober Terschelling ringvangst (J. Jukema, C. J. G. Scharringa) (zie foto). 5 oktober Schiermonnikoog F ringvangst (A. J. van Loon, C. Schouten). 9 oktober Castricum NH ring- vangst (Vrs. Castricum). 10-12 oktober Egmond NH (C. J. G. Scharringa, P. Bison, J. van der Laan). 13 oktober Texel NH (L. J. Dijk- sen). 16 oktober Schier- monnikoog F ringvangst (T. M. van der Have, E. Vee- nendaal, D. Tensen). 17 oktober Hoge Veluwe Gld ringvangst (D. Westra, P. J. Drent, R. Wassenaar). 26 oktober Wassenaar ZH (A. Reme- eus). 26 oktober Schouwen Zld ringvangst (L. van Ree). 15 november Lelystad ZIJP (*Vj* 29: 108).

Een dergelijk aantal werd alleen overtroffen in 1967 toen maar liefst 37 Bladkoninkjes werden gemeld.

Bladkoninkje (boven) en Goudhaantje (onder), Terschelling, 5 oktober 1980 (*Kees Scharringa*). Yellow-browed Warbler *Phylloscopus inornatus* (*upper*) and Goldcrest *Regulus regulus* (*lower*).

Bergfluit *Phylloscopus bonelli* (9,3,1)

14-19 juni ZW-Veluwe Gld z (*Lim* 54: 57-62).

Betreffende de andere waarnemingen op de ZW-Velu- we waaronder broedgevallen (Bijlsma 1981), kan de commissie geen uitspraak doen doordat de gevallen niet afzonderlijk en de broedgevallen onvoldoende ge- documenteerd zijn.

***Kleine Vliegenvanger** *Ficedula parva* (? ,81,12)

14 mei Scheveningen ZH (*DB* 2: 78). 17 mei Winters- wijk Gld z (R. Kwak, R. Lanjouw). 19 mei Leersum U z (D. A. Jonkers, A. J. Beintema, A. Griffioen). 21 mei Vledder D z (A. J. van Dijk). 24 mei Nijmegen Gld (K. Reijnen). 13-14 september Ameland F (A. J.

van Dijk). 22 september Dokkum F (P. Zegers). 27 september Terschelling F ringvangst (J. Jukema, C. J. G. Scharringa). 28 september Vlieland F ringvangst (H. M. van Eck). 6 oktober Ameland F ringvangst (O. M. van Hoorn). 13 oktober Castricum NH (*DB* 2: 156). 19-20 oktober Westzaan NH (*DB* 2: 156).

Een dergelijk aantal voorjaarswaarnemingen is vrij uitzonderlijk; de voorgaande vier jaar werden er slechts vijf Kleine Vliegenvangers in het voorjaar vast- gesteld.

Taigaboombkruiper *Certhia familiaris* (5,80,2)

28 september Wassenaar ZH ringvangst (H. P. van der Meer, A. J. J. Uiterwijk). 19 oktober Wassenaar ZH (A. Reme- eus).

Kleine Klapekster *Lanius minor* (12,16,1)

14 mei Harlingen F vondst (C. Westerterp; *Van* 33: 180).

1974 15-22 september Oosterbierum F (J. Jukema, U. Rijpma, A. G. Bakker).

Roodkopklauwier *Lanius senator* (? ,15,2)

15-17 mei Ameland F (H. Engelmoer, J. de Boer, L. B. Scholtens). 15 mei Schoorl NH (K. Klitsie, P. Bis- son, N. van der Ham).

***Notenkraker** *Nucifraga caryocatactes* (? ,?,10)

1 februari Voorst Gld acht (*Vj* 28: 109). 27 september Bergen NH (*DB* 2: 120). 13 december Renkum Gld (*Vj* 29: 108).

1978 broedgeval Zuidlaren D (W. Mulder). 23 okto- ber Badhoevedorp NH (B. Hoogendoorn) (correctie op publicatie in *Lim* 54: 27).

Rose Spreeuw *Sturnus roseus* (7,9,1)

Juli Den Haag ZH ad (G. J. van Groningen, *Vj* 29: 110).

1979 11 augustus Terschelling F ad (F. Zwart).

De vogel van Den Haag bevond zich in de stad en werd zelfs regelmatig op een voertafel waargenomen (!).

Sneeuwvink *Montifringilla nivalis*

1967 14 september Akersloot NH (*Lim* 42: 78, *Avi- fauna van Nederland* 1970: 97); deze vondst wordt niet langer aanvaardbaar geacht omdat er twijfel is gerezen of de vogel wel in Nederland is gevonden.

Deze soort dient afgevoerd te worden van de lijst van Nederlandse vogelsoorten omdat het voorkomen uit- sluitend was gebaseerd op bovenstaand geval.

Roodmus *Carpodacus erythrinus* (3,10,1)

31 mei Rottumerplaat Gr ringvangst (H. N. Leijds, A. Corporaal).

De zevende voorjaarswaarneming van een Wadden- eiland.

Bosgors *Emberiza rustica* (5,11,5)

21 september Zandvoort NH ringvangst (DB 2: 119).
23-28 september Terschelling F maximaal drie, waarvan één gevangen en geringd op de 25e (C. J. G. Scharringa, J. Jukema, A. E. van der Houwen; *Lim* 54: 86-87). 8 oktober Terschelling F (C. J. G. Scharringa).

1962 29 september Texel NH twee (*Lim* 37: 53), eerder aanvaard, nu ingetrokken na revisie.

1972 29 september Terschelling F (*Lim* 48: 114), eerder aanvaard, nu ingetrokken na revisie.

1974 14 oktober Katwijk ZH (*Lim* 50: 58), eerder aanvaard, nu ingetrokken na revisie.

Bovenstaande beslissingen zijn genomen naar aanleiding van een recent artikel over determinatie en voorkomen van de Bosgors (Winkelman 1981).

In Denemarken werd in 1980 pas de vierde waarneming gedaan (*Brit. Birds* 74: 263), terwijl er in Groot-Brittannië tot en met 1979 129 gevallen waren (*Brit. Birds* 73: 529).

Dwerggors *Emberiza pusilla* (22,?,1)

9 oktober Wassenaar ZH ringvangst (H. P. van der Meer, B. Kruijsen).

1979 25-28 oktober Maartensdijk U (R. F. J. van Beusekom, H. S. Lichtenbeld).

Niet aanvaarde waarnemingen

Records not accepted

In de onderstaande lijst zijn alle waarnemingen opgenomen die om één van de volgende redenen niet zijn aanvaard:

- de waarneming werd ingestuurd zonder beschrijving (*) en is derhalve niet behandeld;
- de waarneming was onvoldoende gedocumenteerd; dat wil zeggen de commissie kon niet met zekerheid uit de beschrijving opmaken dat het de aangeduide soort betrof;
- de waarneming had waarschijnlijk betrekking op een andere soort;
- de waarneming had met grote stelligheid betrekking op (een) uit gevangenschap ontsnapte vogel(s).

Van de waarnemingen is alleen de datum vermeld. Soorten die niet op de Nederlandse Lijst voorkomen, zijn aangeduid met hun wetenschappelijke naam.

IJsdruiker 6 april*

Phalacrocorax pygmeus 30 januari

Grote Zilverreiger eind april*

Dwerggans 16 januari*, 3 december*, 27 december

Wintertaling ondersoort *carolinensis* 12-13 januari

Netta peposaca 7 juni

Aythya affinis 21 december

Koningseider 25 augustus

Slangenarend 19 januari

Arendbuizerd 15 mei, 20 september

Steenarend 15 mei

Havikarend 20 januari

Giervalk 26 augustus, 2 november

Klein Waterhoen mei-augustus

Grote Trap 8 februari*

Siberische Gestreepte Strandloper 19 mei

Breedbekstrandloper 27 september

Blonde Ruiters 28 september

Poelsnip 25 juli, 6 oktober

Kleine Burgemeester 23 januari, 12 februari, 1 maart, 20 april

Larus pipixcan 4 september

Dougalls Stern 25 april, 12 mei, 12 september, 18 oktober

Witwangstern 22 september

Witvleugelstern 20 september*

Kuifkoekeek 17 september

Oehoe 15 maart

Alpengierzwaluw 17 april

Groene Bijeneter 11 juni, 23 oktober

Kalanderleeuwerik 17 mei

Kortteenleeuwerik 5 augustus

Grote Pieper 5 januari, 22 september

Roodkeelpieper 14 mei, 24 mei

Gele Kwikstaart ondersoort *feldegg* 10 mei, 12 mei

Gele Kwikstaart ondersoort *iberiae* mei

Noordse Nachtegaal 24 mei

Blonde Tapuit 10 mei

Roodborstlijster 13 november

Waterrietzanger 2 mei

Sperwergrasmus 1-3 augustus, 10 september

Grauwe Fitis 22 februari

Noordse Boszanger 14 april

Bladkoninkje 1-5 oktober

Tijftjaf ondersoort *brehmii* 16 mei

Taigaboomkruiper eind april, 23-27 december

Kleine Klapekster 5 april

Roodkopklauwier 28 april

Bosgors 11 april

Dwerggors 21 november

1979

Witbandzeearend 14-19 januari

Slangenarend 27 juni

Bastaardarend 20 februari

Steppenkievit 24 november

Poelsnip 9 juli, 5 oktober

Kleinste Jager 29 augustus

Sneeuwuil 13 januari

Scharrelaar 24 juli*

Grote Pieper 16 juni

Provençaalse Grasmus 8 augustus

Baardgrasmus 9 mei

Taigaboomkruiper 20 oktober

1978

Kleinste Jager 17 september, 16 oktober

1977

Steppenkievit 24 september, 22 oktober

Kleinste Jager 23 augustus, 25 september, 2 oktober

1976

Kleinste Jager, 19 september, 3 oktober (2), 5 oktober

Witbandkruisbek 5 februari

1975

Kleine Burgemeester 10 augustus

Summary

This annual report of the Dutch rarities committee lists records of rare and scarce birds in the Netherlands in 1980 together with some older ones. Species marked with an asterisk in the list of accepted records have not been considered by the committee. The three numbers in brackets after each species' name refer respectively to the total number of birds for 1900-68, the total for 1969-79 and the total for 1980.

Interesting records include: *Gavia adamsii* inland (28 January, last seen 24 September), *Anser caerulescens* from Canada, three records of hybrids *Branta ruficollis* × *B. leucopsis*, *Haliaeetus bonelli* (2nd), *Calidris bairdii* (3rd), *Nyctea scandiaca* (1st since 1965). It was the best year for *Phylloscopus inornatus* since 1967.

Translation of words used in the listing of records: *ringvangst* = trapped, *vondst* = found dead, *roepend* = calling, *één* = one, *twee* = two, *drie* = three, *vier* = four, *vijf* = five; *zes* = six, *acht* = eight (records) (see also list of abbreviations).

Literatuur

- BIJLSMA R. G. Bergfluitier *Phylloscopus bonelli* als broedvogel in Nederland. *Limosa* 54: 57-62.
- BLANKERT J. J. 1980a. Lesser Snow Goose from Canada in Netherlands. *Dutch Birding* 2: 52.
- 1980b. Herkenning van Poelsnip en voorkomen in Nederland. *Dutch Birding* 2: 106-115.
- VAN IJZENDOORN E. J. & DE HEER P. 1981. Over herkenning van onvolwassen Kleine en Kleinste Jager. *Dutch Birding* 3: 10-12.
- JUKEMA J., RIJPMAN U. & HOLLENGA D. 1980. In Friesland een waarschijnlijke hybride van Roodhalsgans *Branta ruficollis* en Brandgans *Branta leucopsis*. *Watervogels* 5: 38-39.

- VAN DER LEE H. F. & OUWENEEL G. L. 1976. Een waarschijnlijke hybride tussen Roodhalsgans *Branta ruficollis* en Brandgans *Branta leucopsis*. *Limosa* 49: 213-215.
- MATHER J. R. 1981. Mystery photographs 54. Long-tailed Skua. *Brit. Birds* 74: 257-259.
- MAUER K. 1980. Brandgans × Roodhalsgans en Kolgans × Brandgans in 1979/80. *Dutch Birding* 2: 53-54.
- OREEL G. J. 1979. Klein Waterhoen *Porzana parva*. In R. M. Teixeira, Atlas van de Nederlandse Broedvogels, pp. 122-123. Natuurmonumenten, 's-Graveland.
- & OSIECK E. R. 1977. Commissie voor de Nederlandse Avifauna: taak en werkwijze CDNA en CSNA. *Limosa* 50: 137-144.
- OSIECK E. R. 1981. Waarnemingen van Orpheusspotvogel in 1960 en 1968 ten onrechte aanvaard. *Dutch Birding* 3: 23-25.
- SCHARRINGA C. J. G. & OSIECK E. R. 1979. Zeldzame vogels in Nederland in 1977. *Limosa* 52: 217-232.
- 1980. Zeldzame vogels in Nederland in 1978. *Limosa* 53: 27-33.
- WALDENSTRÖM A. *et al.* 1981. Invasion av Aftonfalk *Falco vespertinus* i Skandinavien och Nordeuropa hösten 1979. *Vår Fågelvärld* 40: 297-310.
- WINKELMAN J. E. 1981. Bosgors *Emberiza rustica* in Nederland: determinatie en voorkomen. *Limosa* 54: 81-88.

C. J. G. Scharringa, Trompenburg 15,
1852 CB Heiloo
E. R. Osieck, Postbus 43099,
1009 ZB Amsterdam

Ontvangen 18 november 1981